

Avauspuheenvuoro arviointikertomuksen käsittelyssä 5.6.2006

Arvoisa puheenjohtaja ja valtuutetut

Aluksi korjaus arviointikertomukseen s.15 toinen kappale, viimeinen lause – päivähoidon – pitää lukea perhepäivähoidon.

Ollaan taas tultu siihen pisteeseen, että on aika arvioida menneen 2005 vuoden tapahtumia tilinpäätöksen merkeissä. Tarkastuslautakunnan keskeisin tehtävä on arvioida kunnan taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista ja kertoa siitä valtuustolle arviointikertomuksen muodossa. Tämä menneiden tapahtumien reflektointi on tärkeää: Mitkä asiat onnistuivat ja mitkä pitäisi tehdä tulevaisuudessa toisin. Tarkastuslautakunta toivoo, että arviointikertomuksen käsittelyä valtuustossa ei kuitattaisi pelkällä ”annetaan tiedoksi” päätöksellä, vaan että keskustelun kautta voitaisiin löytää uusia toimintatapoja Lemmin kunnan palveluiden kehittämiseen ja talouden tasapainossa pitämiseen. Tarkoituksena on saada aikaan avoin ja kunnan toimintaa eteenpäin vievä vuoropuhelu valtuuston ja hallituksen sekä sen alaisena toimivan organisaation välillä.

Arviointikertomuksessa ei ole mitään valmista kaavaa, kuinka se tulisi tehdä. Laissa ei ole asetettu määrämuotoja, ja kuntien tarkastuslautakunnat saavat (ainakin tässä tapauksessa) nauttia ”itsehallinnosta”. Lemmin tarkastuslautakunta päätyi raportinomaiseen ratkaisuun. Yritimme tällä kertaa välttää myös poliittista kapulakieltä, tilastoja ja kaavioita. Tästä viimeisestä versiosta jätettiin pois myös taulukot toimintakertomuksen tavoitteiden toteutumisista. Ajateltiin säästää paperia, ja valtuutetut voivat lukea ne suoraan toimintakertomuksesta.

Lemin kunnan tilinpäätös vuodelta 2005 on erilainen, kuin mihinkä olemme viime vuosina tottuneet. Alijäämää kunnalle kertyi 0,7 miljoonaa euroa ja vuosikate notkahti miinuksille 173000 €. Tilinpäätöskirjasta voimme lukea selityksiä tähän johtaneeseen tilanteeseen. Ennenkin Lemmin tilinpäätöksen menot ovat menneet yli budjetin, mutta ennakoitua paremmat verotulot ja valtionosuudet ovat paikanneet tilanteen. Tällä kertaa tulot eivät riittäneet paikkaamaan menoja. Kunnan kahden keskeisen kiinteistön samalle vuodelle sattuneet saneerauskorjaukset ja niiden takia korjauksen ajaksi poikkeuksellisesti järjestetyt palvelut aiheuttivat sen, että nyt oli käytettävä edellisten ”hyvien” vuosien aikana ”jemmaan” kertyneitä varoja.

Kuten tarkastuslautakunta arviointikertomuksessa toteaa, vuonna 2005 epäonnistuttiin kustannusseurannassa, tai ainakin sen tiedottamisessa kunnanvaltuustolle. Kaikkia ylityksiä ei valtuusto saanut käsitellä asianmukaisesti.

Tilintarkastaja raportoi lautakunnalle Lemmin tilanteesta ja totesi, että huonosta tilinpäätöksestä huolimatta kunnan talous on kuitenkin edelleen vahvalla pohjalla.

Kaikki olemme varmaan kuitenkin yhtä mieltä siitä, että useampina vuosina perättäin samanlaisia alijäämiä ei kunnan talous tule kehtämään.

Kunta ei ole kuitenkaan yritys, jonka tuloksessa pitäisi olla viivan alla iso plusmerkkinen luku. Hyvä tilinpäätös ei ole itseisarvo. Kunnan tehtävänä on kuntalain mukaan edistää asukkaidensa hyvinvointia ja kestävää kehitystä alueellaan. Hyvinvoinnin edistäminen tarkoittaa peruspalveluiden tuottamista joko kunnan itsensä toimesta tai kunnan järjestämänä.

Vaikka Lemmin kunnan tulos taloudellisesti olikin heikko, niin tyytyväisenä tulee todeta toiminnallisten tavoitteiden melko hyvä toteutuminen. Poikkeusoloista huolimatta kunnan keskeiset palvelut tulivat hoidetuiksi.

Painopistealueena olleeseen sivistystoimeen lautakunta paneutui tarkemmin tekemällä katselmuksia eri toimipisteisiin ja kuulemalla virkamiehiä, työntekijöitä ja myös ”asiakkaita”. Tarkastuslautakunta totesi sivistystoimen palveluiden kuten koulujen, kirjastojen, vapaa-aikatoimen ja vapaan sivistystoimen palvelut varsin hyvin toimiviksi.

Kunnan sivistystoimen piiriin kuuluvat läheisesti myös eri seurojen, kylätoimikuntien ja vapaaehtoisten henkilöiden toiminta. Sivistyslautakunta ja kunnanhallituskin avustavat niitä pienin raha-avustuksin. Tarkastuslautakunta halusi erityisesti kiittää näitä toimijoita, jotka ovat vähäisien avustusten turvin tuottaneet lemiläisille ja myös ulkopaikkakuntalaisille tapahtumia, konsertteja, nuorisotoimintaa ym. kulttuurisia kokemuksia.

Muiden hallintokuntien vuoden 2005 arvioinnin perustana olivat lähinnä päätöspöytäkirjat ja tilinpäätösasiakirja, toimintakertomus sekä osavuosikatsauksessa saatu tieto. Poikkeuksena oli Ruomin koululle ja Palolakotiin tehdyt katselmukset.

Eriyiset kiitokset lautakunta halusi tänä vuonna antaa ansaitusti Palolakodin ja Pikku-Palolan sekä kotihoidon työntekijöille psyykkisestä ja fyysisestäkin venymisestä evakkotaipaleen aikana.

Palolakodin peruskorjaus näyttää onnistuneen, joten asiakkaat ja henkilöstö saavat nyt toimia terveellisessä ja puhtaassa toimitilassa.

Toimintakertomuksesta haluan todeta vielä sen verran, että eri hallintokunnat olivat perustelleet taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteidensa onnistumiset ja epäonnistumiset edellisiä vuosia paremmin. Erityismaininta hyvistä perusteluista annetaan vapaa-aikatoimelle.

Tarkastuslautakuntaan kuuluu viisi jäsentä. Tämä arviointikertomus on näiden viiden jäsenen yhteinen näkemys siitä, kuinka kunnanhallitus ja sen alainen organisaatio virkamiehineen ovat onnistuneet valtuuston tahdon toteuttamisessa. Meillä oli antoisia keskusteluja ja välillä rakentavasti väiteltiin asioista. Lopputulos on tässä käsissä. Siksi haluankin lämpimästi kiittää lautakunnan jäseniä tästä hienosta prosessista.

Lisäksi toivon, että lautakunnan muut jäsenet voivat halutessaan esittää omia näkemyksiään arviointikertomuksesta ennen yleistä keskustelua.

Outi Torkkeli